

NOVI ZVEZKI ZA OSNOVNE IN VIŠJE NARODNE ŠOLE.

Šolskim upraviteljem in učiteljem narodnih šol priporočamo Učiteljska tiskarna, da nabavi nove zvezke za osnovne šole za svoje šole in razrede, ker so ti zvezki izdelani po predpisih, kakor jih je ugotovila komisija v ministrstvu prosvete v Beogradu za sestavo enotnih zvezkov.

Zvezki so sledeči:

1. Lepopisnice z napisanimi vzorci. (Rjav ovitek.)
2. Lepopisnice brez napisanih vzorcev. (Rjav ovitek.)
3. Lepopisnice z napisanimi vzorci v cirilici. (Rjav ovitek.)
4. Okrogla pisava.
5. Pisanke in vežbanke. (Zelen ovitek.)
6. Vežbanke za računanje. (Moder ovitek.)
7. Risanke. (Siv ovitek.)

Vsi zvezki so izdelani iz najfinejšega pisalnega papirja ter opremljeni s pivnikom. Šolska upraviteljstva in učiteljsko naprosamo, naj opozore trgovce z zvezki, da naroče, ko jim poide zaloga dosedanjih zvezkov, le nove vzorce, da bodo tako polagoma uvedeni v vse šole enotni zvezki.

Šolska upraviteljstva so prejela podroben prospekt in opis zvezkov.

Uvedite nove zvezke v svoje razrede!

Z uvedbo teh zvezkov koristite tudi svojemu stanu, ker podpirate svoja stanovska podjetja!

Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

— Sekcija JUU nujno rabi stare, predvojne učne načrte od eno do osemrazrednice. Tovariši, ki jih ne potrebujejo več, naj jih pošljejo sekciji. Stroške sekcija rada povrne. Tovariši, pobrsajte malo po stari krami, ker vam itak načrti ne koristijo, nam pa nujno služijo.

— Kataster in službeni vpisi o izvenšolskem delovanju učiteljskega. Šolska upraviteljstva opozarjamo, da je banska uprava termin za predložitev podaljšala do 1. aprila 1932.

— Kataster in službeni podatki. Pri naročevanju teh tiskovin se dogajajo očitne napake. Zato sporočamo vsem cenj. naročnikom: Kataster (prosvetno gospodarski ustanov in potreb poedinih šolskih okolišev) se potrebuje za šolo samo, odnosno za njen okoliš in sicer za vsako šolo, veliko ali malo, v treh izvodih. Službene podatke (o prosvetnem, gospodarskem in javnem delovanju) pa potrebuje vsaka učna oseba kot priložnost za svoj Uslužbeni list, torej tri izvode za vsako osebo. N. pr.: Trirazredna šola s 3 učitelji bi potrebovala 3 katastre in 9 Službenih podatkov. — Po tem naj se ravna naročila.

— Na drž. moškem učiteljskem v Ljubljani se prične praktični učiteljski izpit dne 8. februarja 1932 ob 8. uri. Pravilno opremljene prošnje se naj vložijo po službeni poti vsaj do 30. januarja. V jeseni zavrnjeni kandidati morejo ponoviti izpit v aprilovem terminu, ki se prične dne 11. aprila. Tem kandidatom ni treba vlagati prošnje.

— Na drž. ženskem učiteljskem v Ljubljani se prične praktični učiteljski izpit (pismeni) dne 8. februarja ob 8. uri. Pravilno kolokovane in opremljene prošnje za priпуск k izpitu naj se vložijo po službeni poti do 30. ja-

nuarja. Kandidatke, pri zadnjem izpitu zavrnjene, morejo izpit ponoviti v aprilovem terminu, ki se prične 11. aprila ob 8. uri. Tem ni treba vnovič vložiti prošnje za priпуск k izpitu.

— Iz Slovenske šolske Maticе. V »Učit. Tovarišu« z dne 14. t. m. je bilo objavljeno o zborovanju ptujskega učiteljskega društva poročilo, v katerem stoji med drugim: »Člani sreskega društva Ptuj pa vztrajajo pri svojem prvotnem sklepu, da tako dolgo nočejo biti člani SSM, dokler se članarina ne zniža na svoje prejšnje stanje.« — Ker bi utegnili ta notica vzbuditi malodušje med člani Slov. Šol, Maticе po drugih srezih, ugotavljam na podlagi pravkar prejetega članskega seznama, da je za leto 1931. prijavljenih 51. Šol. Maticе iz Ptujkega sreza 158 članov in je s tem prilično doseženo v tem srezu število članstva prejšnjih let. — V Ljubljani, 18. januarja 1931. Pavel Plesničar, blagajnik Slov. Šol. Maticе.

— Fašistične večerne šole na Goriškem. Dobro je našemu učitelstvu znano, na kak način je zatrl fašistični režim jugoslovensko šolstvo na Goriškem in v Istri. Vse učiteljske te šole je bilo pregnano in ker italijanska šola ne vrši svojega raznarodovalnega dela dovolj hitro in uspešno, odpravljajo fašisti še posebne večerne šole. Ze l. 1930. je bilo ustanovljenih 28 takih šol, a letos je naraslo to število na 75 in kot pišejo italijanski listi, obiskuje te šole 1875 učencev in učenk. — Fašisti si sploh mnogo prizadevajo, da bi potujčili naš narod v Primorju, toda zaman bodo poitalijančena imena in tudi večerne šole ne bodo iztrgale iz prs našega naroda ljubezni do svojega naroda in materinega jezika.

— † Major Joža Zupančič, naš bivši tovariš, sedaj pilot-lovca, je pred prazniki v Beli Crkvi nenadoma umrl. Rojen v Idriji je študiral v Ljubljani, kjer je leta 1915. tudi maturiral na učiteljskem. Par mesecev je učiteljeval v Grahovem pri Cerkljici, odkoder ga je bojna vihra dvignila in premetala po vseh znanih bojnih poljanah. Uživel je se popolnoma v vojaško življenje, zato se ni več posvetil učiteljskemu stanu. Postal je izbrani pilot in kot tak je dobil pri raznih tekmah več tu- in inozemskih prvih odlikovanj in nagrad. Vojaške oblasti so spoznale njegove izvanredne zmožnosti, zato so ga poslale v Francijo v nadaljnjo izpopolnitev. Ko se je vrnil v domovino, je bil pridržen kot učitelj in instruktor raznim vazduhoplovnim edincem. Na nekem lovu si je pa s slamnato bilko zastrupil kri v zobni desni; po par dneh je legel v grob star komaj 37 let. Pokopan je bil v Petrovaradinu. Zapuščila mlado vdovo in petletna sinka-dvojčica. Pokojni je bil brat našega tovariša Janeza in tovarišice Francke, mladinske pisateljice (v Italiji) ter stric učitelje Vide in Nataše. Pokoj njegovi duši, sožalje njegovim ostalim!

— † Jakob Stante. V nedeljo, dne 10. januarja t. l. je sprejelo celjsko pokopališče med svoje zemeljske ostanke upok. nadučitelja Jakoba Stanteja. Vse njegovo življenje je bilo združeno z imenom: Blagovna. Ta šola v St. Jurski občini je bila nad 50 let ena tistih samotnih tihih šol, kamor ni sililo mnogo učiteljev, ker je bilo tamkaj odločeno, da živi učitelj le mladini, narodu in svojemu notranjemu jazu. Ze okolica, vsa mirna, tiha, odsevajča se v velikih, skoro jezerom podobnih

ribnikih, s temnimi, neskončnimi gozdovi v ozadju, daje človeški duševnosti svoj pečat: budi spokojen, resen pa v srcu blag. In takšen je bil pokojni Stante vso dolgo pot svojega življenja.

Živel je delu in najširšem pomenu besede; sebične zabave in odmora tudi v pokoju ni poznal. Najtrajnejši spomenik si je postavil z novo šolo, ki je zrastle na njegovo pobudo in z veliko uporabo njegovih energij.

— Konservatorijski profesor g. Karol Jeraj je ustanovil v glasbeni šoli Narodnega železničarskega glasbenega društva »Sloga« v Ljubljani mladinski orkester na orglice. V bližnjih dneh bo nastopil s tem orkestrom v raznih krajih naše banovine, da pokaže mladini, učitelstvu in staršem, kolike važnosti more biti tak orkester za glasbeno izobrazbo naše mladine. Prva koncerta se vršita v nedeljo 24. januarja t. l. in sicer ob pol 16. v Smartnem pri Litiji, ob pol 20. v Litiji, oba v sokolskih domovih. Naj učitelstvo ne zamudi te prilike, slišati najnovejši način glasbenega šolanja in naj bi tudi mladina polnoštevilno prisostvovala tema koncertoma.

MIROSLAVA LEITGEB

LJUBLJANA, JURČEV VGR. ŠTEV. 3.
Izdelovanje ročnih in strojnih vezov. Predtiskarija in izdelovanje šablon. Založba DMC in vseh potrebščin za vezanje in predtisk.

Učiteljski pravnik.

OD KDAJ PRIPADA VIŠJA OSNOVNA PLAČA.

— Aktivni uradnik N. N. je prosil za priznanje 10. stopnje osnovne plače od dne 21. marca 1931. dalje, ker je dne 20. marca 1931. izpolnil 27 službenih let, vračunljivih za priznanje osnovne plače. Njegovo prošnjo je finančno ministrstvo odbilo, nakar je imenovani vložil tožbo na državni svet, ki je razsodil, da je izpodbijana odločba finančnega ministrstva nezakonita, zaradi česar jo je razveljavil. Utemeljevanje te razsodbe štev. 36.029/31 od 9. oktobra 1931. je načelno zanimivo, zato ga v naslednjem podajamo:

»Po čl. 47. uradn. zakona iz leta 1923. je pomaknitev na višje stopnje osnovne plače avtomatska in se izvrši po treh letih, katere je uslužbenec prebil na nižji stopnji. In ker je tožitelj na 9. stopnji osnovne plače dovršil tri leta dne 21. marca 1931., in ker je tega dne veljal uradniški zakon iz leta 1923., je moral biti na podlagi čl. 47 tega zakona pomaknjen na 10. stopnjo osnovne plače.

Vprašanje, od kdaj naj bi se tožitelju izplačevala osnovna plača 10. stopnje, je ločeno od njegove pravice do 10. stopnje, katero si pridobi avtomatski, zaradi česar ga ni bilo mogoče zavrniti, ko je zahteval, da se mu prizna pravica do višje stopnje.

S tem je državni svet razsodil, da vprašanje pripadnosti višje osnovne plače navzlic določbi 2. odst. § 106 prejšnjega uradniškega zakona, ki določa, da se ob napredovanju izplačuje višja položajna plača (po kesneje splošno uveljavljeni praksi glavne kontrole in državnega sveta tudi osnovna plača), ni odvisno od tega, da je dan izplačila te višje stopnje padel že v dobo, ko prejšnji uradni-

ški zakon ni bil več v veljavi, kakor je tolmačilo finančno ministrstvo. Važen je torej samo datum dospelosti pravice do višje stopnje, ta je pa v našem primeru še v času veljavnosti starega zakona. — Naš Glas.

— Š Rodbinska pokojnina — vštete let. Državni svet je z razsodbo Br. 42.327/31 z dne 25. XI. 1931. odločil, da se štejejo za odstotke pri odmeri rodbinske pokojnine po § 139. U. Z. le cela leta; določba 4. odstavka § 129., t. j. začeta polovica leta se šteje za celo, velja le pri odmeri osebne pokojnine.

— Š Napredovanje po skupinah. Ker nekaterim tovarišem še ni jasno, kako se vrše napredovanje po skupinah, naj končno še enkrat pojasnimo to zadevo dodatno k pojasnilu v »Učit. pravniku« — Uč. Tov. štev. 10. in 21. ter v Roč. Kat. str. 61.

Napredovanja po skupinah in period. poviških se ne vrše na podlagi službene dobe, ki jo ima uslužbenec, temveč na osnovi efektivne dobe, ki jo je prebil v skupini po zakonu iz l. 1923., po kateri je bil preveden 1. aprila 1931!

Ker je ravno zaradi tega dejstva nemoogoče sestaviti tabelo, iz katere bi bilo razvidno, kdaj posameznik napreduje, smo že opetovano poudarjali, da veljajo za napredovanja po položaju določbe § 49., ki pravi:

Za prestop iz X. v IX. in iz IX. v VIII. skupino mora prebiti uradnik 4 leta, za prestop iz VIII. in višjih skupin pa 3 leta efekt. službe v isti skupini. Iz tega sledi: Kdor je prebil v III./3. skupini, ki odgovarja sednji X. skupini in v II./4. ter III./2. skupini, ki odgovarja IX. skupini, od datuma napredovanja 4 leta, ima pravico prositi za višjo skupino, t. j. prvi iz X. v IX., drugi iz IX. v VIII. skupino. Dalje: kdor je v II./3. skupini, ki je sedanja VIII. skupina, 3 leta, ima pravico za napredovanje v VII. skupino ter kdor je v II./2. skupini (VII. skupina) 3 leta, ima pravico prositi za VI. skupino, ali: 1. kdor je napredoval v bivšo III./3., II./4. in III./2. skupino pred 1. jan. 1928., je prebil do 31. decembra 1931 nad 4 leta efekt. službe v skupini in lahko zaprosi za višjo skupino; 2. kdor je napredoval v bivšo II./3. in II./2. skupino pred 1. jan. 1929., je prebil do 31. decembra 1931 nad 3 leta efekt. službe v skupini in lahko zaprosi za višjo skupino.

Tovariši(ce) upravitelji! Izpolnite tiskovino »Prevedba« na li. strani »Pregleda dospelosti poviškov« in dobite v predzadnji rubriki: »Dobi pravico do višje skupine« datum za napredovanje, ako upoštevate določbe § 49., t. j. v III./3., III./2. in II./4. (XIX.) po 4 leta, v II./3. in II./2. (VIII. in VII.) po 3 leta.

Osebne zadeve.

— i Prevedeni so za učitelje odnosno učiteljice v IX. položajni skupini naslednji učitelji-pripravniki: Bajde Viktor v Lučah, Elizabeta Zavrtanik v Šenkovem turnu pri Kamniku, Vera Kaje pri Sv. Juriju ob južni železnici, Darinka Čebulj v Mokronogu, Marija Kintič v Gederoveh pri Murski Soboti, Karolina Pahor v Zagorju ob Savi, Karel Prah v Svetinjah, Viljem Bolterar na Jezerskem, Marija Majer-Sober v Št. Rupertu, Zupan Jožef, učitelj v Zetalah, Angela Ulaga, otroška vrtnarica v Šoštanjju, je prevedena v 10. uradniško skupino.

lovanje nalog. In ni nam bilo težko, vsaj si bil v šoli Ti, ki si imel vedno razgrnjena svoja dela, vedno pripravljen, da deliš svojo duševnost z nami, svojimi prijatelji.

Kadar smo se zoperstavili prevelikim obremenitvam — včasih so nas držali v šoli od 8. do 18. ure — si stal kolegijsko med nami, četudi si bil dober pripravljen. Nas so grajali, Tebe spoštovali, ker so cenili Tvoje plemenito tovarštvo.

Kjer si služil, si pustil za seboj tople spomine; Tvoj zadnji spoved je bil temu najlepši svedok. Prihiti so k Tebi vsi, prav vsi, ki so imeli kdaj priliko, da so Ti prodrli v globine Tvoje plemenite duše, preko mračnega Tvojega lica.

Imel si sina, in jaz ga imam, sošolca sva bila midva in prav tako onadva; cenila sva lepoto naših prelestnih planin Ti in jaz — in zopet ona oba. In prav isti dan sta se oba najina potomca namenila na planine, v kraljestvo Kozoroga. Otajala se je Tvoja volja, da si mu dovolil nevarni pomladanski pohod, ne tako moja, ki sem bolj poznal silo narave. Gromki plaz, zrušeno kamenje — in strte so bile tri duše, ona popolno, Tvoja je omagala večeraj, zadnji je usojeno, da hira še ob spominu vajinih obeh. Tragika življenja!

Nemirno si begal po svetu, najdragocenejša Ti je ostala pot k živi gomili in v one planine, ki so Ti ugrabile Tvoje življenje. Dvomim, da si v objemu planinskih vršacov, tajinstvenem miru in skrivnostnem šelestu prirode iskal lepote, uteh, ne, prepričan sem, da si begal za sirenami, ki so Ti iztrgale dušo, uničile Tvoj pokoj, Tvojo srečo. Nisi jih našel, a našle so one Tebe. Smilil si se jim. Niso Te zvale v svoje vratolomne globine, niso Te upropastile, kakor Tvojega sina, dihnile pa so Ti kali večnega miru, nemotljivega.

Turobno je donela pesem ob Tvojem grobu iz prsi njih, ki so Ti zagotavljali svojo ljubezen, svoje spoštovanje. Omečali so se akordi v svetel dur, vzplapolali med zvezd, in tedaj se mi je zazdelo, da je plamenček poslednjič zaplapolal, preden izdihne svoj kemični proces. Uprav tedaj si se zganil nad zvezdami Ti s svojo plemenito dušo, mi pa smo se z utisi turobnih akordov vrnili v svoje delavnice, ki jih bomo polagoma zapustili.

Težka zima bo legla na Tvoj grob, dragi Tone, prve poletne dni pa bo pokrilo Tvojo gomilo planinsko cvetje, ki Te z njim ovenča Tvoj podgorski Jože.

LISTEK

† Anton Porekar.

Dne 25. decembra lanskega leta, torej uprav na Sveti dan popoldne smo položili v Mariboru v hladno gomilo zemeljske ostanke enega naših najstarejših in najuglednejših tovarišev, upokojenega nadučitelja Antona Porekara. Komu ni znano ime Porekar! Tega moža niso poznala samo brda Slovenskih goric, kjer je deloval kot učitelj skoraj pol stoletja — ime njegovo je slovelo med učitelstvom po vsem bivšem Spodnjem Štajerskem, Kranjskem in Primorskem, in kakor poje pesem, da »Slovan povsod brate 'ma«, tako lahko trdimo, da je pokojni Porekar imel povsod znanca, prijatelje in brate, zakaj on ni bil samo izvrsten pedagog, vzor učitelja in prosvetnega delavca, ki je vzgojil mnogo generacij v ugledne gospodarje in v čislane ter visoko naobražene inteligente, marveč Porekar je bil tudi izvrsten družabnik, ki je bil radi svojega dobrodušnega humora povsod dobrodošel.

Če je prišel Porekar v družbo, se ga je vsakdo razveselil, dobro vedoč, da bo njegova prisotnost dvignila družbeno razpoloženje.

Zaradi njegovega čistega tenorja, ki si ga je ohranil do poznih let in pa veselja do petja v obče, so mu nadel naziv »humski slavček« in zaradi neke humoristične pesmi, ki jo je zelo rad pel, se ga je prijel šaljiv naslov »doktor Brn«. Kot svoječasni poročevalec o učiteljskih zborovanjih se je tudi sam večkrat podpisal BRN.

Rodil se je Anton Porekar dne 6. maja 1854 pri Mali Nedelji blizu Ljutomerja, kjer je bil njegov oče zdravnik. Študiral je gimnazijo v Mariboru ter posecal potem nekaj časa v Innsbrucku medicinsko fakulteto, ki je pa ni dovršil. Po dodeluženih vojaških letih je vstopil v mariborsko učiteljske ter položil ondi leta 1881. maturo. Nato je služboval na večih krajih bivše Spodnje Štajerske — Ormož, Rogatec, Petrovce, okolica Ptuj — kot učitelj. Leta 1888. pa je bil imenovan za nadučitelja na Humu blizu Ormoža, kjer je služboval celih 36 let, t. j. do leta 1924., ko je stopil v pokoj.

Na Humu je deloval v vsestransko korist ljudstva, ki ga je zelo čislalo, rekel bi, oboževalo, zakaj tukaj ni bil samo učitelj otrokom, marveč i ljubezniv svetovalec in prijatelj ljudstvu, ki se je zatekalo k njemu v vseh potrebah. Za svoje velike zasluge v šolstvu, gospodarstvu in za svoje uspešno delovanje v prospeh občine Hum je bil Porekar leta 1912. imenovan za častnega občana humskega.

Kakšno razmerje je vladalo med humskim ljudstvom in pokojnim Porekarjem, o tem pričajo te-le kratke vrstice, ki sta jih priobčila lista »Slovenec« z dne 3. januarja t. l. in »Slovenski Gospodar« z dne 6. januarja t. l. in ki slove: »Na predbožični in božični dan so naznanjali humski zvonovi, da je v Mariboru umrl nepričakovano nekdanji humski nadučitelj Anton Porekar. Če je kdo toliko časa bival in deloval med ljudstvom in za ljudstvo kot pokojni Porekar, ki je bil učitelj na Humu od leta 1888., dokler se ni pred par leti preselil kot upokojenec v Maribor, in če je kdo tako rad ustrezal ljudstvu kot on, ni čudno, da se ljudje ob njegovi smrti zavzemajo in rečejo: Bog mu daj svoj večni mir in svoje plačilo...«

Da je bil pokojni Porekar kremenit značaj in v vsakem oziru poštnjak ter požrtvovalen tovariš, o tem priča dejstvo, da je bil mnogo let predsednik učiteljskega društva za ormoški okraj, ki ga je izvolilo tudi leta 1925. za svojega častnega člana in pred nekoliko leti ga je kralj odlikoval z redom svetega Save.

Kot narodno zaveden učitelj, ki je stal trdno na braniku pravic slovenskega naroda, je pretrpel tudi hude boje. Naj omenim samo ono dobo, ko je bil od učiteljskega ormoškega okraja izvoljen za zastopnika v okrajni šolski svet, pa njegove izvolitve deželni šolski svet v Gradu ni hotel potrditi.

Kako mu je učiteljsvo v vsakem oziru zaupalo, kaže tudi dejstvo, da je bil več let odbornik Zveze slovenskih učiteljskih društev, v letih 1892.—1894. zavzemal v upravnem odboru celo 2. mesto predsednikovega namestnika.

V srečnem zakonu s svojo blago družico iz znane in ugledne rodbine Elsbacher v Laškem je preživel pokojnik 38 let. Vse svoje otroke — štiri sinove in eno hčerko — je vzgojil v strogo narodnem in naprednem duhu.